

ת"פ 650/06/13 - מדינת ישראל נגד רמי ברזלאי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

30 אפריל 2014

ת"פ 650-06-13 מדינת ישראל נ' ברזלאי

בפני כב' השופטת לימור מרגולין-יחידי
המאשימה: מדינת ישראל
נגד
הנאשם: רמי ברזלאי

נוכחים:

בא-כוח המאשימה - עו"ד עומרי קופלר

בא-כוח הנאשם - עו"ד אשר אוחיון

הנאשם התייצב

גזר דין

פתח דבר

הנאשם, קבלן גיזום וגינון, הורשע לאחר שמיעת ראיות במתן שוחד לבן גיאת סגן מנהל אזור במחלקת גינון וגיזום בעיריית תל-אביב, עובד ציבור כהגדרתו בחוק.

הנאשם הורשע בכך שבשנים 2006 - 2008 נתן לבן גיאת פעמיים בשנה לפני ראש השנה ולפני פסח תלושי קנייה של יינות ביתן בסך 1,000 ₪, ובסך הכל נתן תלושים בערך כולל של 6,000 ₪ במשך שלוש שנים בשש הזדמנויות שונות. הנאשם זוכה מחמת הספק מאישום נוסף שייחס לו העברה חד פעמית של מזומן בסך של כ- 3,000 ₪.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה עמד על חומרת העבירה, הערכים המוגנים בהם פוגעים המעשים, ובהם טוהר השירות הציבורי, השחתת המידות והפגיעה באמון הציבור. הוא הדגיש את מדיניות הענישה המחייבת עונשי מאסר בפועל גם לנותן השוחד וגם לנאשם נורמטיבי. אשר למעשים גופם, ב"כ המאשימה עמד על הנזק לציבור בכללותו, על היתרונות להם זכה הנאשם, על ריבוי המעשים ומשכם. ב"כ המאשימה גם ציין כי בקביעת המתחם יש ליתן ביטוי לצורך בהרתעת הרבים, אלא שבכך נתפס לכדי טעות, שכן נסיבה זו של הרתעת רבים נשקלת בתוך הענישה הקונקרטיית ואינה קשורה לחומרת המעשים בנסיבותיהם ולקביעת מתחם הענישה. ב"כ המאשימה גדר את מתחם הענישה לתקופת מאסר שנעה בין 6 ל - 12 חודשי מאסר, לצד קנס משמעותי בגובה של עשרות אלפי ₪, שישקף את הפן הכלכלי במעשים ותכליתם, ויתחשב ביכולות הכלכליות של הנאשם. לעניין הענישה הקונקרטיית, ב"כ המאשימה ציין כי בשקלול מידותיו הטובות של הנאשם,

עמוד 1

הזמן שחלף, עברו הפלילי הנקודתי שהתיישן, נכונה המאשימה לענישה בחלק התחתון של רף הענישה שתרוצה מאחורי סורג וברית.

לבקשת בית המשפט נדרש ב"כ המאשימה גם לעונשו של בן גיאת שהורשע בשש עבירות של לקיחת שוחד ושתי עבירות של מרמה והפרת אמונים, בגדרן נכללו גם שתי העבירות שיוחסו לנאשם אשר באחת הורשע ומאחת זוכה. ב"כ המאשימה הבהיר כי המאשימה קבעה בעניינו של בן גיאת מתחם ענישה לשתי עבירות לקיחת השוחד הנוגעות לנאשם שנע בין 8 חודשי מאסר ל - 24 חודשים. עוד צוין כי על בן גיאת נגזר עונש של שנת מאסר ביחס לכל המעשים, וכי על פסק הדין תלויים ועומדים ערעורים הדדיים.

ב"כ הנאשם עמד על שורה של נסיבות שיש להן חשיבות לצורך קביעת מתחם הענישה, ובהן העובדה שבן גיאת עצמו ציין כי הפנייה לנאשם הייתה בהקשר של פילנתרופיה, עזרה לנזקקים. הנאשם קיבל מבן גיאת בקשת עזרה לסיוע במצוקה כספית בערבי חגים, ונהג בו כפי שנהג בנזקקים אחרים. היוזמה למתת מקורה בפניות חוזרות ונשנות מצד בן גיאת, שהנאשם לא יכול היה להשיב פניו ריקם. לפיכך, לטענת הסנגור לא קיים מימד של שחיתות בדרגת חומרה גבוהה והזיקה הראשונה של העברת הכספים הייתה אותה נזקקות נטענת ולא אינטרסים שקשורים לתפקידו של בן גיאת. כמו כן רואה הסנגור בנאשם גורם פאסיבי יותר שנגרר ונענה לבקשה שהתבקש. לעניין התמורה, הדגיש ב"כ הנאשם כי הנאשם לא פנה בבקשה להפחתת קנסות, והעניין שלו בגובה הקנסות היה מוגבל רק לאותם מקומות שבהם לא עבד באמצעות קבלני משנה. בנסיבות אלה מתחם הענישה נע בין המנעות מהרשעה לבין תקופת מאסר שניתן לרצותה בעבודות שירות. ב"כ הנאשם הציג פסיקה התומכת בגישתו. ב"כ הנאשם טען גם כי מתחם הענישה שמציגה המאשימה אינו תואם את מתחם הענישה שהציגה בפרשת בן גיאת, שכן שם מדובר היה בלוקח השוחד והמתחם נגע לשתי העבירות של מתן שוחד ולא רק לזו בה הורשע הנאשם

לעניין הענישה הקונקרטית, הפנה הסנגור לראיות ההגנה לעונש מהן ניתן היה ללמוד על מידותיו הטובות יוצאות הדופן של הנאשם, ועל אישיותו ותרומתו לחברה. הוא עמד על הפגיעה הקשה שמסבה ההרשעה עצמה להמשך עיסוקו של הנאשם וליכולתו להשתתף במכרזים. הוא התייחס לפגיעה בשמו הטוב והפגיעה במשפחתו בעקבות זאת. הוא עמד על חלוף הזמן, ועתר בשל מכלול השיקולים ותרומתו יוצאת הדופן של הנאשם למדינה ולחברה, להקל עמו הן בהיבט עונש המאסר והן בהיבט של הענישה הכספית.

הנאשם ביקש התחשבות מצד בית המשפט.

דין והכרעה

עבירות השוחד הן עבירות חמורות בשל ההשחתה הטבועה בהן, הפגיעה בשלטון החוק, בטוהר השירות הציבורי ובאמון הציבור בעובדי הציבור. בתי המשפט השוו בין עבירות הסמים שמשחיתות את גוף האדם, לבין עבירות השוחד המשחיתות את הגוף הציבורי.

מדיניות הענישה ביחס למעשי שוחד היא מחמירה ומוחשית, נותנת משקל נכבד להיבט ההרתעה, וכוללת על פי רוב

עונשי מאסר ממש ולו לתקופות שאינן ממושכות, ולעיתים עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לתקופה המקסימלית שניתן לרצותה בעבודות שירות או קרוב לכך. זאת לצד ענישה כספית נכבדת שנועדה לעקר את הכדאיות הכלכלית שבמעשים.

המחוקק ובתי המשפט בעקבותיו מבחינים בין חומרת הענישה כלפי לוקחי השוחד לבין חומרת הענישה כלפי נותני השוחד. לא רק שעונשיהם כקבוע בחוק העונשין הם שונים, ובעת הרלבנטית למעשי העבירה שלפניי עמדו על מחצית הענישה, אלא שגם אופי הנפסדות במעשיהם שונה, שכן לוקח השוחד הוא עובד ציבור החב חובת נאמנות לציבור ומצופה ממנו סטנדרט התנהגות גבוה. מבלי למעט מן האמור, מודגשת חומרת מעשיו של נותן השוחד, בעיקר במצבים בהם מדובר בנותן שוחד שיטתי לעובדי ציבור אחדים, ובמקרים בהם היוזמה לשוחד באה מצידו, שכן אלמלא יוזמתו לא היה לוקח השוחד נכשל ופוגע באמון שהציבור נתן בו.

לעניין מדיניות הענישה, הצדדים הפנו את בית המשפט למגוון של פסקי דין. מבין פסקי הדין יש חשיבות לפסקי דין שניתנו שלא במסגרת אימוץ הסדרי טיעון שאז השיקולים אינם מתמצים בשיקולי ענישה גרידא. כמו כן יש חשיבות מבחינת הנסיבות לגובה סכומי השוחד, הגורם שיזם את השוחד ואופי הפעולה שתמורתה ניתן השוחד.

מבין פסקי הדין אני מוצאת לנכון להפנות לשלושה.

הראשון, ע"פ 4115/08 **גלעד נ' מדינת ישראל**, בעניינו של הנאשם שמעוני, עובד ציבור בכיר באל על שהורשע בלקיחת שוחד בקבלת מוצרים, הנחות והטבות בסכום כולל של אלפי שקלים כשהוא מעורב באופן פעיל בלקיחת השוחד, ובית המשפט העליון הקל בעונשו והעמידו על 7 חודשי מאסר, בציינו את החשיבות שיש לגובה השוחד ולסכום הנמוך של המתת. פסק הדין עוסק בלוקח שוחד, ובית המשפט ציין כי יש להבחין בין הלוקח לבין הנותן, כמובן. מצאתי לנכון להפנות אליו בשל ההתייחסות הקונקרטי לחשיבות של גובה סכום השוחד.

השני, ע"פ 2642/06 **טאריף נ' מדינת ישראל**, בו נותן השוחד היה חה"כ מכהן, השוחד עמד על \$2,000 והנאשם הורשע במתן שוחד ובמרמה והפרת אמונים לאחר שמיעת ראיות. בית המשפט גזר על הנאשם עונש מאסר בן 6 חודשים לריצוי בעבודות שירות, ובית המשפט העליון ציין כי גזר הדין מאוזן ולא מצא הצדקה להתערב בו. מדובר אמנם בארוע יחיד, אך נותן השוחד הוא בעצמו עובד ציבור בכיר, נתון המהווה נסיבה של ממש לחומרה והוא היוזם של המעשה.

השלישי אליו הפנתה המאשימה, רע"פ 3429/02 **יונה נ' מדינת ישראל**, בו נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק הדין בע"פ 2413/01 בעניינו של הנאשם, אשר הורשע במתן שוחד בהיקף של ₪ 4,350 לגורם בכיר במשרד התעשייה, כשבתמורה המליץ לוקח השוחד לאשר לחברה תוספת השקעה וכתב אישור להקמת מבנה תעשייה במרכז ההשקעות. כתוצאה מאישור הבקשות על-ידי מרכז ההשקעות, קיבלה החברה שמחציתה בבעלות אותו נאשם כתבי אישור לקבלת מענקים בסך של 5,740,754 דולרים. בבית משפט השלום קבע השופט פיינברג כי יש מקום לריצוי עונש מאסר ממש בשל הנסיבות, ודומה שלאופי התמורה, ולהטבה הכספית העצומה בהיקפה, כמו גם לפגיעה הישירה בקופת המדינה במיליוני דולרים, הייתה השפעה ישירה על מסקנתו זו, ועל אישור גזר הדין בעמדת ערכאת הערעור.

יישום המדיניות העולה מפסקי הדין שצוינו על התיק שלפניי מעלה כי בסכומי שוחד נמוכים יחסית, יש חשיבות של ממש למיהות הגורם היוזם את המעשה ולאופי טובת ההנאה והתמורה והיקפן.

בתיק שלפניי הנאשם הורשע בעבירה אחת של מתן שוחד. שני הצדדים בטיעוניהם התייחסו למעשים כארוע אחד לשם קביעת מתחם הענישה, ואלך בדרכם שכן למרות שמדובר בשש הזדמנויות שונות, תבנית הביצוע של המעשים זהה.

בבואי לבחון את חומרת המעשים בנסיבותיהם תוך התחשבות במידת אשמו של הנאשם, אני לוקחת בחשבון את העובדה שהיוזמה למעשים מקורה בפנייה של בן גיאת לקבלנים מולם עבד, ובין היתר לנאשם. בשונה מיתר הקבלנים מהם ביקש כסף או הלוואה כספית, פנייתו של בן גיאת לנאשם הייתה בבקשה קונקרטיה לקבל תלושי קנייה. בן גיאת ציין בהקשר זה כי היה מודע למנהגו של הנאשם לסייע לנזקקים ולעיסוקו בצדקה ופילנתרופיה, וכי על רקע מודעותו זו מחד גיסא ונזקקותו הכספית מאידך גיסא, פנה אל הנאשם בבקשת עזרה וביקש באופן ספציפי תלושי קנייה, משום שבקשה כזו תאמה את התנהלותו הנדבנית של הנאשם כלפי נזקקים. בן גיאת ציין כי הנאשם כמו אחרים היה מודע למצבו הכלכלי הדחוק. כעולה מגרסת בן גיאת, הבקשה לעזרה חזרה על עצמה בערבי החג, לצורך הכנת שולחן חג, עבור משפחתו ועבור נזקקים אחרים. בהקשר זה עדותן של אנגלשטיין ומונדני מלמדת כי הכספים הועברו אליהן מבן גיאת בערבי חגים לצורך סיוע כספי לקראת החג. לאחר שמיעת הראיות נוכחתי כי הכספים אכן התבקשו מבחינת מהותם ועיתויים, וניתנו בפועל בהקשר של אותה מצוקה כספית נטענת. גם העובדה שהמתת היא בדרך של תלושי קנייה ולא כספי מזומן במעטפות, תומכת בטענות לעניין אופי ההטבות שהועברו ותכליתן. אין בנתון זה, כמובן, כדי למעט מן האיסור הברור שבנתינת המתת, ובנפסדות והאחריות הפלילית הכרוכות בכך, אך יש בנתונים ובנסיבות שפורטו כדי להשפיע על דרגת החומרה של המעשים ועוצמתם. גם לעובדה שהסכום הכולל עומד על 6,000 ₪ יש משמעות, ולא הרי שוחד שניתן בסכומים גבוהים כשוחד בסכומים של אלפי ₪. מנגד, אין מדובר במעשה חד פעמי, או במעידה חד פעמית, אלא במעשים שחזרו על עצמם ביוזמת בן גיאת שש פעמים במשך שלוש שנים, והגם שהנאשם לא יזם אותם, ולא תכנן אותם, הנאשם לא עצר את המעשים ולא הפסיקם, לא בפנייה הראשונית ולא כשחזרו על עצמם באופן שיטתי. לעניין הנזק שנגרם מן המעשים, יש להבחין בין שני מעגלי התייחסות: במעגל הקרוב של מקום העבודה, עוצמת הנזקים היא בדרגה נמוכה, שכן לעניין הקנסות הייתה לבן גיאת מדיניות של המנעות מקנסות שהייתה ידועה לממונים עליו, ללא קשר למתת שקיבל. אני לוקחת בחשבון גם את העובדה שלקנסות יש השלכה על הנאשם רק במקומות בהם אינו "מגלגל" את הקנסות על קבלן המשנה. בנוסף, התמורה בהיבטים האחרים הייתה מוגבלת, ולאור העובדה שכן גיאת קיבל שוחד מארבעה מבין הקבלנים, הרי שהשלכה למעשה לא היה לאחד מהם יתרון על פני השני. מבלי למעט מן האמור, חשיבות יחסו האוהד של בן גיאת כלפי הנאשם, כמי שלהחלטותיו השפעה על אופי עבודתו ורווחיותה של החברה, אינה מבוטלת, ולהתנהלות מול בן גיאת יש השפעה גם במישור הרווח הכספי הישיר וגם במישור התדמיתי, כמתואר בהכרעת הדין. הנזק במעגל השני הוא הנזק הציבורי התדמיתי, הערכי והמוסרי, בכך שעובד בכיר בעירית תל-אביב קיבל מקבלן שלו שוחד.

המאשימה עתרה למתחם ענישה המתחיל בשישה חודשי מאסר, והסנגור טען למתחם שתחילתו בהמנעות מהרשעה. כפי שפורט בהחלטתי מיום 12.1.14 לא מצאתי מקום לשקול המנעות מהרשעה בשל אופי המעשים וחומרתם ופגיעתם באינטרס הציבורי. בהערכת מתחם הענישה לו עותרת המאשימה בעניינו של הנאשם שלפניי, יש חשיבות גם לעמדה שהביעה ביחס למתחם ענישה בהקשרו של בן גיאת ביחס לאותם מעשים. מקובלות עליו בהקשר זה טענות הסנגור כי בהתחשב באבחנות בין השניים, הן ביחס לסוג העבירה, הן ביחס לחומרת המעשים והיקף האחריות והן ביחס להרשעה

בתלושי קנייה בלבד בנוגע לנאשם שלפניי, וזיכוי מחמת הספק מעבירה של מתן כסף ממש, ללא הקשר פילנתרופי, עבירה בה הודה בן גיאת והורשע, הרי שראוי היה שמתחם הענישה שמציגה המאשימה בתיק הנוכחי יעמוד ברף התחתון על עונש מקל יותר במידת מה.

כעולה מן המקובץ, לאור נסיבות המעשים, חומרם ומידת אשמו של הנאשם, אני קובעת כי מתחם הענישה נע בין 5 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות לבין 12 חודשי מאסר.

אשר לענישה הכספית, מדובר במעשים המבוצעים מטעמים ומשיקולים כלכליים גרידא, ויש מקום לענישה כספית משמעותית שתעקר את הכדאיות בביצועם.

הענישה הקונקרטית

לא הוכחו שיקולים המצדיקים סטייה ממתחם הענישה.

לצורך גזירת הדין אני מתחשבת בשיקולים לחומרה ולקולא שלהלן:

ראשית, הנאשם ניהל את ההליך. עובדה זו אינה פועלת לחובתו, מה גם שבסופו של דבר זוכה מאחת משתי העבירות. עם זאת, גם לאחר הכרעת הדין כופר הנאשם במיוחס לו. משכך אין הוא יכול להנות מן ההקלה הניתנת לאלה המודים חוסכים זמן שיפוטי ומביעים חרטה.

שנית, לנאשם עבר פלילי נקודתי שהתיישן ואינו רלבנטי.

שלישית, בהתאם לראיות שנשמעו לאורך כל ההליך ובעיקר בראיות ההגנה לעונש, הנאשם הוא אדם נורמטיבי ביתר מישורי החיים, ובעל תרומה למדינה ולחברה בהיבטים שונים לרבות בפעילות אינטנסיבית של עזרה לזולת ומתן בסתר.

רביעית, לאור אופי עיסוקו והעובדה שהעיסוק כרוך במכרזים, יש בהרשעה כדי להקשות על עיסוקו מול גופים ציבוריים. עם זאת, כעולה מן הראיות הנאשם עוסק במגוון של עיסוקים והוא בעל קונדיטוריה לצד עיסוקו כקבלן.

חמישית, אני לוקחת בחשבון את גילו של הנאשם, מתקרב לשישים, ואת הפגיעה הנטענת במשפחה עקב ההליך הפלילי. אינני מקבלת טענות של פגיעה בשם הטוב, שכן אלה הן תוצאה ישירה של מעשי הנאשם.

שישית, המעשים בוצעו בשנים 2006 - 2008, נחקרו בשנת 2010, וכתב האישום הוגש רק במחצית שנת 2013. אינני רואה בעובדה שמדובר בפרשה שהיא נגזרת של חקירה נוספת בתחום ההגבלים העסקיים, כאשר לא נטען לקשר בין שתי החקירות, משום צידוק למשך הזמן הלא מבוטל עד להגשת כתב האישום. יש לזכור כי אין מדובר בתיק שיש בו

היקף חומר ניכר, בשונה מתיקים כלכליים רבים שבהם ההיקפים הם ניכרים, וכתב האישום בעניינו של בן גיאת הוגש כשנה קודם לכן. ב"כ המאשימה טען כי כתב האישום התעכב לבקשת סנגור קודם של הנאשם, אלא שלא הוצגה לכך כל ראייה שהיא וב"כ הנאשם הנוכחי חלק על טענה זו. בנסיבות אלה אני סבורה כי יש משמעות, אם כי תחומה, לפרק הזמן שחלף עד להגשת כתב האישום.

שביעית, לעניין ההרתעה הכללית והאישית, בהתחשב בנסיבות שפורטו לעיל, אני רואה צורך להחמיר בענישה לצורך הרתעת הנאשם, בשל הזמן הרב שחלף אין משמעות ממשית להרתעה הכללית.

שמינית, על בן גיאת נגזר עונש של שנת מאסר בקשר לשש הרשעות בלקיחת שוחד ושתי הרשעות במרמה והפרת אמונים לאחר ניהול ראיות. כפי שצוין לעיל, חומרת מעשיו של בן גיאת בקשר לעבירות מול הנאשם שלפניי, עולה בכל ההיבטים על חומרת מעשי הנאשם שלפניי, ובנוסף הורשע בלקיחת שוחד משלושה קבלנים נוספים, חלק מהם בסכומים גבוהים יותר. אני לוקחת בחשבון גם את הסדר הטיעון עם שטיינר קבלן נוסף בפרשה במסגרתו נגזרו על שטיינר חמישה חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות וקנס של 120,000 ₪.

אשר על כן, אני גוזרת על הנאשם את העונשים כדלקמן:

1. מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים, שירוצה בדרך של עבודות שירות, בהתאם לחוות-דעת הממונה על עבודות השירות בכפר הנופש אשקלון.

הנאשם יתייצב במפקדת מחוז דרום ביום 8.7.14 שעה 8:00 לתחילת ריצוי עונשו.

הובהרה לנאשם המשמעות של אי עמידה בתנאי עבודות השירות.

2. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, לתקופה של 3 שנים והתנאי שהנאשם לא יעבור את העבירה בה הורשע.

3. קנס בסך 40,000 ₪, או חמישה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 4 תשלומים חודשיים, שווים ורציפים, **שהראשון בהם ביום 1.6.14**. לא ישולם תשלום - תעמוד יתרת הקנס לפירעון.

4. ניתן צו כללי למוצגים, לשיקול דעת קצין משטרה.

זכות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 45 יום מהיום.

המזכירות תשלח עותק הפרוטוקול לממונה על עבודות השירות

ניתנה והודעה היום ל' ניסן תשע"ד, 30/04/2014 במעמד הנוכחים.